

ACC. N:R. M. 10942:1-5.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: Eric B. Karlsson

Härad: Medelstads

Adress: Bråstorp, Trång

Socken: Trång

Berättat av: Gamla Torpare

Uppteckningsår: 1949

Född år i Trång skogsbygd

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

*Krökfiske.*

*Lu F 67*

ACC. N:R M. 10942:/

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Då saltvatten ej finnas inom Tvings s,n har fisket bedrivits i insjöar sedan hedenhös, bevis härför gives av de urbrända öckstockar och de utav furestickor i sjöbotten nedstuckna fiskegårdar som blottats vid sänkning av sjöar, de små insjöar jag här kommer att beröra ligger inom ett avstånd av 4 km. från Tvings kyrkby och bär namn Föllsjön, Bysjön, Skårsjön, Kroksjön, Yasjön, Hultagölen och Svengölen. Om krokfisket har varit mer eller mindre idkat än andra är numer svårt att bedömma, men det vill dock av de uttalande jag hört framgå att särskilt vintertid krokfisket varit det mest givande och särskilt i de sjöar där gäddan var riklig.

Vi kan här ej tala om yrkesfiskare, det var husbehovsfiskare Alla torpare och som 1850 talets längder titulerade stugsittare, som bedrev fiske, jag vill redan här påpeka att 1850 talets fiskare vårdade sig om fiskens fortbestånd genom att om vintern hålla vakar uppe i sjöarne, lägga ut s.k. vasar på isen, utav ris, till lekplatser då isen smälte, numera gör sig ingen besvär med dyligt, dels är torpställen avfolkade likaså stugsittarne, bygdens folk har ej tid till fiskevård, någon gång släppas ut fiskyngel i än den ena än den andra

Luf. 67.

ACC. N:R M. 10942:2.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

insjön men är nu mer fisket av mycket ringa betydelse och är mest nöjesfiske som bedrivs.

Tidigare har nog kroken tillverkats av särskilda fackmän vad jag kan förstå av de fynd som hittats dels av ben och dels av järn, jag har i min ungdom sett en järnkrok hittad vid en mossodling uträdd 25 cm. lång bändtredjedel av den böjd i cirkel med två välgjorda hullingar efter varandra en cm. från spetsen inåt böjningen, fästet för tafs eller lina var en svetsad ögla, kroken var vid upphittandet mycket angripen av rost men kunde vi dock beräkna dess tjocklek till 6-7 mm. där denna krok upphittades var redan 1890 odlingsbart, men visar terängen att där varit ett stort vatten, där fanns även rester av s.k. mjärdar, krokar av eneträ för upptagning av desamma. Kroken var säkerligen tillverkad i en smedja. 1880-1890 talets fiskare tillverkade sina krokar själva av mässingstråd, redskapen var en böjtång och en fil, att olika variationer vid hemmatillverkning förekom är påtagligt och just med avseende på böjningen, betet skulle så placeras att gäddan hade lätt för hugg, om någons metod var bättre än andras tror jag ej för i huvudsak var alla lika på den tiden, de följde nog en gammal utprovad form å kro-  
ken

3,  
ACC. N:R M. 10942:3

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Här i orten bedrevs krokfisket endast om vintern, undantagandes mete, i därför upphuggna hål i isen, "de satte ståndkrok" i Svengölen metades Löjpr, storlek som anjovis, dessa förvarades i en spann med vatten, en kraftig lina på en 50<sup>100</sup> m. längd, i denna lina var fästade tafsar om 1 m. längd för kroken, avstånd mellan krokarne varierade från 3--6 m. fiskaren viste av gammal vana var gäddorna höll till, där gjorde han hål i isen med isjärn, ett hål för varje krok i en rad så långt krokarne räckte, linan drogs ut och med betet på kroken sänktes den ned i hålet, linan låg uppe på isen, vid varje hål sattes ett litet spö 30 cm. långt, i dess spets fästes tafsen och linan, då allt var färdigt och tyst avvaktade fiskaren resultatet intill linan, blev det hugg böjdes det lilla spöet ner i hålet och fiskaren rusade dit för att hala in, en ny löja på och på detta sätt pågick fisket så länge det huggde på det stället. I Svengölen var gott om löjor och inga gäddor i de andre sjöarne fanns gäddor men inga löjor.

Från och med 1900 talet inköpes all fiskredskap från affärer detta här ovan omnämnda krokfiske förekommer numer sällan, nu användas saxar betade med löjor, saxarna började här på orten komma allmänt

ACC. N:R M. 10942:4.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

bruk 1930. Ett här mycket gammalt gäddfiske är att skräcka dem, fiskaren gick ut på så tunn i som möjligt beväpnad med klubba och isjärn, då en gädda blev synlig intill isen slog han till med klubban över gäddans huvud, blev gäddan bedövd gjordes hål i isen och gäddan var ett lätt byte, detta var att skräcka gädde.

Det krokfiske jag här ovan omtalat gäller endast fångst av gäddor och på isen.

Sommartid bedrives mångt slags fiske och kan man säga även då med krok av olika slag för gädda har vi slöjten och kastspö så har vi ålrev och metet, men detta senare bedrives numer endast såsom sport, vi har dock någon skogsbo som vintertiden bedriver ständkroksfiske likt gamla tiders sed till husbehov.

Har förut omnämnt att 1850 talets fiskare höll vakar öppna och lade ut vasar till lekplatser i sina fiskevatten, fiskbeståndet säges då vara rikligt, i de sjöar jag här omnämnt är numer ingen fisk kvar, ingen är för mycket sagt, men dåligt för att fiska, orsaker, 1/ genom odling och utdikning har vattenståndet sänkts,

2/ ingen ger sig tid att förhjälpa fiskens tillväxt,

5.  
ACC. N:R M. 10942:5.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

3/ finnmaskiga nät utsättes och blir mycket fisk fångad utan värde,  
4/ brist på tillflöden av friskt vatten och har även fisksjukdom spä-  
rats.

Yasjön är känd för aborr-och gäddrik, Kroksjön Mört och  
gädda, Bysjön är numer Karp och Sutare, Föllsjön är genom dikning  
utplånad å kartan, i Skärsjön finnas i ringa grad all slags insjö-  
fisk.

De gamla ökstockar som funnits i sjöarna är av samma typ  
urbrända ekstammar ingen särskild anordning kan spåras för fisket,

Att stora fiskar förekommit i dessa sjöar kan styrkas, på stran-  
den av Yasjön fann jag och jägmästare Mählen ett abborskelett som  
mätte i längd 75 cm. en torpare född 1828 såg en gädda vars längd  
beräknades till 3 famnar omkring 6 m. senare har en hemmansegare och  
en järnvägsarb. fått hugg på slöjt utav så kraftig fisk att den drog  
ekan och dom båda flera varv runt sjön innan linan brast utav.

I Bysjön sköt en skraddare Vallin, född 1885, en gädda 1947  
vägande 12 kg. 3 hg. Sådana finnas nog ej många men kan även dylika  
gäddor utrota fiskynglet.